

Informacje dot. gospodarki ściekowej, odpadowej oraz poważnych awarii.

I. Ważniejsze zadania, ich realizacja i odniesienie do planu na 2025 rok

W 2025 r. liczba kontroli przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie planowych i pozaplanowych plasuje się na porównywalnym poziomie jak w roku 2024. Ogólna ilość naruszeń w kontrolach planowych i pozaplanowych oraz ich kategoria także pozostaje na podobnym poziomie. Zmalała ilość kontroli dokumentacyjnych, ze względu na mniejszą przeznaczoną na nie rezerwę czasową skutkiem dużego stopnia skomplikowania innych prowadzonych spraw oraz spadku liczby etatów wykonujących kontrole. Spadła również liczba kontroli bez ustalonego podmiotu, przy czym jest to z kolei wynik podejmowania inaczej kwalifikowanych czynności (np. art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska lub czynności terenowe, które następnie są uwzględniane w ustaleniach kontroli podmiotów korzystających ze środowiska). W dalszym ciągu obserwuje się dużą ilość wpływów interwencji dokonywanych za pomocą wszelkich dostępnych formularzy elektronicznych m.in. „zgłoś interwencję GIOŚ”, „zgłoś interwencję WIOŚ Kraków”, „zgłoś rurę”, „Naruszenie środowiskowe” dostępnego w aplikacji mObywatel, które umożliwiają również zgłaszanie spraw w sposób anonimowy. Zgłaszający stosują również sposób wnoszenia spraw, w którym zawiadomienia kierowane są do wielu różnych instytucji, jak również mediów i polityków. Obsługa takiego zgłoszenia wymaga prowadzenia szerokiej korespondencji z wieloma zainteresowanymi stronami, co stanowi duże obciążenie czasowe. Dużym problemem pozostaje uciążliwość zapachowa związana z działalnością zakładów takich jak oczyszczalnie ścieków, rafinerie, kompostownie, wędzarnie, lakiernie, składowiska odpadów oraz instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Brak przepisów w ww. zakresie uniemożliwia skuteczne działania w zakresie ograniczenia lub eliminacji emisji zapachów, przy jednoczesnych dużych oczekiwaniach społecznych w tej tematyce. Zdarzenia dotyczące zanieczyszczenia wód mają zazwyczaj charakter incydentalny lub wynikają z przeciążenia instalacji do oczyszczenia ścieków lub niezastosowania właściwych rozwiązań technologicznych. Problemem dla IOŚ jest sytuacja, w której sprawca zanieczyszczenia jest w trakcie procesu inwestycyjnego, który ma wyeliminować nieprawidłowość, natomiast emisja zanieczyszczeń do wód trwa i nie ma technicznych możliwości jej zatrzymać. Do WIOŚ kierowanych jest dużo spraw, które dotyczą kompetencji Wód Polskich – tzn. związane są z odprowadzaniem ścieków bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego, lub organów samorządowych – gdy związane są z odprowadzaniem ścieków z szamb lub myciem pojazdów poza myjniami (np. tzw. car detailing). W kontekście kontroli działalności rolniczej w zakresie ochrony wód przez azotanami problematycznym wydaje się, że WIOŚ jest zobowiązany do kontroli dokumentów ewidencyjnych, których nie sposób zweryfikować. WIOŚ musi przyjmować do wiadomości podaną przez rolnika ilość zastosowanego nawozu, miejsce i czas jego stosowania, nie dysponując możliwością sprawdzenia tych informacji, a są to dane o największym znaczeniu w kontekście zanieczyszczenia

cieków związkami azotu. W przypadku Małopolski, wykonując badania jakości wód w ramach kontroli działalności rolniczej, trudno wskazać potencjalnego sprawcę zanieczyszczenia, ze względu na korzystanie z terenów uprawnych w sąsiedztwie cieków wodnych przez wiele gospodarstw rolnych.

W okresie sprawozdawczym ilość wykonywanych kontroli w zakresie gospodarowania odpadami pozostaje na stałym poziomie. Jednakże kontrole z zakresu gospodarowania odpadami nadal wykazują naruszenia, za które WIOŚ w Krakowie wymierzał administracyjne kary pieniężne np. za zbieranie/przetwarzanie odpadów bez decyzji, a także za brak lub nierzetelne prowadzenie ewidencji odpadów. Kontrole te wykazały, że w porównaniu do lat wcześniejszych zwiększyła się świadomość przedsiębiorców w zakresie wymagań ochrony środowiska. W 2025 roku zintensyfikowano działania mające na celu walkę z podmiotami prowadzącymi gospodarkę odpadami w tzw. „szarej strefie”. Działania te były prowadzone zarówno przez utworzony w tym celu Wydział Zwalczania Przystępczości Środowiskowej, jak również przez Wydział i Działy Inspekcji. Najistotniejsze z przeprowadzonych działań były związane z podmiotami nielegalnie pozbywającymi się odpadów. Działania te zwykle były inicjowane przez zgłoszenia wpływające do tut. Inspektoratu. W odpowiedzi na te zgłoszenia inspektorzy WIOŚ przeprowadzali, przy udziale innych organów, w tym Policji, działania w terenie (zarówno kontrolne, jak również czynności na podstawie art. 10b ustawy o IOŚ). Jednym z priorytetowych działań w 2025 r. były dalsze działania w zakresie miejsc nielegalnego magazynowania lub składowania odpadów, które prowadzono wraz z funkcjonariuszami Komend Powiatowych Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej. Po przeprowadzonych działaniach informowano o ich wyniku organ właściwy do doprowadzenia do usunięcia odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych (wójt/burmistrz/prezydent miasta/starosta). W wyniku przeprowadzonych działań widoczne było zwiększenie działań właściwych organów samorządowych w zakresie nadzoru nad tymi miejscami i prowadzeniem działań w celu doprowadzenia do usunięcia tych odpadów. Czas realizacji usunięcia odpadów z miejsca na ten cel nieprzeznaczonego nadal jest bardzo długi ze względu na skomplikowanie spraw i długo trwające postępowania odwoławcze.

W 2025 r. zrealizowano podobną jak w 2024 r. liczbę kontroli zakresu Programów Ochrony Powietrza w Małopolsce. Szereg z tych kontroli nadal wykazuje braki, których skutkiem jest prowadzenie karnych postępowań administracyjnych. WIOŚ w Krakowie w 2025 roku kontynuował współpracę z zewnętrznym laboratorium i wykonywał kontrole interwencyjne z poborem próbek popiołu w celu jednoznacznego potwierdzenia lub wykluczenia spalania odpadów w kotłach grzewczych użytkowanych przez przedsiębiorców. Istotnym wciąż problemem jest jakość paliwa sprzedawana na składach opału, jego kaloryczność oraz zawartość popiołu, a także klasy użytkowanych kotłów na paliwo stałe, co łącznie przekłada się na nadmierne zadymienie, które bardzo często wskazywane jest we wnioskach o interwencję. W kwestii ochrony powietrza zauważalna jest zmiana sposobu ogrzewania zakładów na bardziej ekologiczne tj. gaz, OZE, fotowoltaikę, biomasę. Jednakże u małych i średnich przedsiębiorców kontrole palenisk wciąż w dużej mierze potwierdzają spalanie odpadów oraz stosowanie urządzeń grzewczych niezgodnych

z wymaganiami uchwały antysmogowej obowiązującej na terenie województwa małopolskiego. Nadal podczas prowadzonych kontroli stwierdzana jest eksploatacja instalacji bez właściwego uregulowania stanu formalno - prawnego w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza, a także naruszanie posiadanych już pozwoleń sektorowych lub zintegrowanych. W roku 2025 w porównaniu z rokiem 2024, stwierdzono w toku kontroli podobną ilość nieprawidłowości w zakresie stosowania substancji zubożających warstwę ozonową i fluorowanych gazów cieplarnianych, przy czym zwiększyła się ilość stwierdzonych nieprawidłowości związanych z bezpośrednim oddziaływaniem na środowisko, a zmniejszyła się ilość nieprawidłowości niezwiązanych z bezpośrednim oddziaływaniem na środowisko. Wynika to z faktu, że w II kategorii naruszeń (tj. związanych z bezpośrednim oddziaływaniem na środowisko) zawiera się m.in. brak wymaganych prawem przeglądów szczelności kontrolowanych urządzeń zawierających f-gazy lub wykonywanie przeglądów szczelności w sposób niezgodny z przepisami (np. niedotrzymane interwały czasowe).

W przypadku działań w zakresie ochrony przed hałasem obserwuje się w dalszym ciągu wpływ do WIOŚ wniosków, które dotyczą podmiotów nieposiadających decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. Do WIOŚ kierowane są interwencje dotyczące uciążliwości hałasowych wewnątrz pomieszczeń mieszkalnych oraz złej akustyki w pomieszczeniach mieszkalnych w nowym budownictwie, jak również zbyt bliskiej lokalizacji placów zabaw i boisk w stosunku do budynków wielorodzinnych. Niemniej jednak, systematycznie wzrasta liczba kontroli interwencyjnych zakładów posiadających już decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu lub pozwolenie zintegrowane. Stwierdzenie naruszeń wiąże się z koniecznością prowadzenia postępowań administracyjnych w zakresie wymierzenia kar pieniężnych, które naliczane są systematycznie jako kara dobową biegnąca ze zmienną stawką roczną, co powoduje długotrwałe postępowania karne. W zakresie ochrony przed hałasem w porównaniu z 2024 r. nie odnotowano zdecydowanej poprawy w konkretnych obszarach. W dalszym ciągu występują te same problemy obejmujące podobne obszary zagadnień. Nadal zdecydowaną większość w zakresie nadmiernej emisji hałasu do środowiska stanowią hałasy przemysłowe, w szczególności niewielkie, zmieniające się podmioty, zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Istotnym problemem powodującym naruszenia są też hałasy komunalne, głównie zewnętrzne urządzenia chłodnicze i klimatyzacyjne nowych obiektów (sklepów, restauracji, hoteli, itp.) zlokalizowanych wśród osiedli mieszkaniowych, pracujące przez całą dobę. Dużym problemem w dalszym ciągu są samoobsługowe myjnie samochodowe, które zlokalizowane są w bardzo bliskiej odległości od zabudowy mieszkaniowej. Głównymi przyczynami tego stanu są: brak stosowania przez zakłady skutecznych działań przeciwhałasowych dla urządzeń oraz praca w otwartej przestrzeni lub przy otwartych drzwiach i oknach; instalowanie w sklepach, hotelach, lokalach gastronomicznych i rozrywkowych – zewnętrznych agregatów chłodniczych oraz instalacji wentylacyjno-klimatyzacyjnych bez stosownych zabezpieczeń akustycznych; lokalizacja nowych osiedli mieszkaniowych w bliskim sąsiedztwie istniejących zakładów; brak ekranów akustycznych dla

zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie dróg oraz linii kolejowych o dużym natężeniu ruchu; prowadzenie placów budów (nowych inwestycji) w sąsiedztwie zasiedlonych pierwszych budynków danego osiedla. Przy wydawaniu pozwolenia na budowę dla uciążliwego obiektu pod względem akustycznym brak jest konieczności przedstawienia analizy akustycznej oddziaływania na sąsiadujące budynki mieszkalne. W przypadku nałożenia takiego obowiązku można by jednoznacznie stwierdzić w którym przypadku nowa inwestycja wymaga zastosowania działań wyciszających i gdzie je zastosować, aby jej działalność nie przekraczała dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W ujęciu ogólnym należy stwierdzić, że nadal często spotykaną barierą w zakresie ochrony środowiska, w szczególności w mniejszych zakładach, są środki finansowe niezbędne do zastosowania najlepszych rozwiązań technologicznych, co przekłada się na wolniejsze wdrażanie części kosztownych rozwiązań.

II. Działalność kontrolna.

Działalność kontrolna WIOŚ obejmuje:

1. Przeprowadzanie kontroli planowych z wyjazdem w teren.
2. Przeprowadzanie kontroli pozaplanowych z wyjazdem w teren (w tym kontroli interwencyjnych).
3. Pozostałe kontrole.
4. Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR).
5. Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).
6. Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR); Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR); Potencjalni sprawcy poważnej awarii przemysłowej (PSPA); Poważne awarie.
7. Kontrole ferm zwierząt, dla których jest wymagane pozwolenie zintegrowane.
8. Kontrole stosowania i przechowywania nawozów, środków wspomagających uprawę roślin, komunalnych osadów ściekowych oraz kontrola rolniczego wykorzystania ścieków w produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.
9. Kontrole oczyszczalni ścieków.
10. Kontrole dotyczące stosowania Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, spełnienia obowiązku posiadania planu nawożenia azotem, stosowania nawozów zgodnie z planem nawożenia azotem.
11. Kontrole dotyczące PEM.
12. Kontrole realizacji zadań określonych w Programie Ochrony Powietrza.
13. Kontrole, w ramach których weryfikowano przestrzeganie obowiązków, za które może być nałożona kara pieniężna z art. 136a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
14. Zakłady i instalacje podlegające dyrektywie 2010/75/UE.

15. Kontrole użytkowników zasobów genetycznych, prowadzone zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 19 lipca 2016 r. o dostępie do zasobów genetycznych i podziale korzyści z ich wykorzystania (Dz. U. z 2019 r. poz. 1594), stan na dzień 31 grudnia 2025 r.
16. Działania wioś w zakresie kontroli spełniania przez wyroby zasadniczych lub innych wymagań.
17. Kontrole w zakresie GMO/GMM.
18. Kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu drewna i produktów z drewna.
19. Sprawozdanie z kontroli silników.
20. Kontrole ujęć wody.
21. Kontrole gmin w zakresie realizacji obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zakresie nieczystości ciekłych.
22. Liczba wydanych mandatów na podstawie ustawy Prawo wodne.
23. Działania kontrolne dotyczące ustawy o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych.
24. Działalność kontrolna w zakresie gospodarki odpadami obejmuje:
 1. Kontrole planowe i pozaplanowe w zakresie gospodarki odpadami.
 2. Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne niespełniających wymagań dyrektywy Rady 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów.
 3. Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.
 4. Obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.
 5. Instalacje do termicznego przekształcania odpadów i instalacje do współspalania odpadów.
 6. Gminy, instalacje komunalne.
 7. Biogazownie, kompostownie.
 8. Postępowanie z olejami odpadowymi.
 9. Podmioty prowadzące działalność w zakresie zbierania odpadów.
 10. Działania wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w 2025 r. w zakresie zapobiegania występowaniu pożarów odpadów.
 11. Kontrola w zakresie transportu odpadów (z wyłączeniem transgranicznego przemieszczania odpadów).
 12. Kontrole w zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi.
 13. Kontrole w zakresie gospodarki odpadami w postaci drewnianych podkładów kolejowych.
 14. Administracyjne kary pieniężne, decyzje wstrzymujące działalność posiadacza odpadów oraz kontrole wójta, burmistrza, prezydenta miasta dotyczące realizacji obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
 15. Porzucanie odpadów, nielegalna rekultywacja wyrobisk.
 16. Nielegalne spalanie odpadów oraz pożary odpadów.
 17. Naruszanie warunków posiadanych decyzji w zakresie gospodarki odpadami.
 18. Nieprawidłowa klasyfikacja odpadów.
 19. Unikanie opłat za korzystanie ze środowiska w zakresie gospodarki odpadami.
 20. Fałszowanie dokumentów (DPR/DPO/KPO/KEO).
 21. Inne ujawnione przypadki naruszeń w zakresie gospodarki odpadami.
 22. Kontrole w zakresie gospodarki odpadami medycznymi i weterynaryjnymi.

23. Kontrole w zakresie zagospodarowania odpadów zawierających azbest.
24. Nielegalne zbieranie i demontaż pojazdów.
25. Nielegalny demontaż ZSEiE.

III. Omówienie działań pokontrolnych.

1. Rodzaj podjętych działań pokontrolnych:

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami w zakresie przestrzegania przepisów o przeciwdziałaniu marnowania żywności wydano 11 zarządzeń pokontrolnych, nałożono 3 mandaty karne o łącznej wysokości 1200 zł, oraz dokonano 6 pouczeń. Ujawniono 1 przypadek nie zawarcia umowy z organizacją pozarządową dotyczącą nieodpłatnego przekazywania żywności; w związku z powyższym zostało wszczęte postępowanie administracyjne w sprawie wymierzenia kary z tego tytułu. Pozostałe naruszenia dotyczyły również: nieterminowego zawarcia umowy z organizacją pozarządową dotyczącą nieodpłatnego przekazywania żywności, niesporządzania sprawozdania do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie lub sporządzanie ich na niewłaściwym wzorze, oraz niezamieszczanie stosownych informacji w rocznym sprawozdaniu finansowym. Natomiast w związku z ujawnieniem 1 przypadku nieterminowego wniesienia opłaty z tytułu marnowania żywności wydano decyzję administracyjną wymierzającą karę pieniężną za niewniesienie opłaty z tytułu marnowania żywności za rok 2024 (decyzja ostateczna).

Ponadto, w związku z ujawnieniem naruszeń w zakresie gospodarki odpadami, podjęto stosowne działania pokontrolne. W 2025 roku przeprowadzono 28 kontroli stacji demontażu pojazdów w trybie art. 41a ustawy o odpadach, wraz z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

IV. Kontrole w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom

Na terenie Miasta Tarnowa znajduje się:

- 1 zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR): Grupa Azoty S.A., ul. E Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów,
- 2 zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR): Zakłady Mechaniczne Tarnów S.A. w Tarnowie, ul. Kochanowskiego 30, 33-100 Tarnów; Linde Gaz Polska Sp. z o.o. – Zakład w Tarnowie, ul. Żwirowa 4, 33-100 Tarnów,
- 3 zakłady należące do kategorii potencjalni sprawcy poważnej awarii: "Sokołów" S.A. Oddział Zakłady Mięsne "Jarosław" Filia w Tarnowie 33-102 Tarnów, ul. Klikowska 101; Grupa Azoty S.A. Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o., ul. E. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów; Przedsiębiorstwo Przemysłu Chłodniczego "Fritar" S.A. w Tarnowie 33-102 Tarnów, ul. Sadowa 29.

W 2025 roku przeprowadzono 7 kontroli w terenie w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom. Stwierdzono naruszenia w dwóch przypadkach polegające na braku przekazania do WIOŚ informacji umożliwiających dokonanie oceny awarii przemysłowej w zakresie określonym w art. 264 pkt 2 ustawy Prawo ochrony środowiska. Po kontrolach wydano 2 zarządzenia pokontrolne zobowiązujące do usunięcia naruszeń stwierdzonych w toku kontroli (zarządzenia zostały zrealizowane).

W 2025 roku na terenie M. Tarnowa zarejestrowano i prowadzono nadzór nad 6 zdarzeniami o znamionach poważnej awarii (wszystkie zdarzenia na terenie Grupy Azoty S.A., ul. E Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów):

- zapłon taśmociągu pyłowego na instalacji granulacji wieżowej w dn. 16.03.2025r.,
- wyciek ługu sodowego z rurociągu na zakładowej oczyszczalni ścieków w dn. 03.05.2025r.,
- wyciek i zapłon oleju z tulei serwomotoru zaworu szybkozamykającego na Wydziale Maszynowni i Gospodarki Wodnej w dn. 17.07.2025r.,
- wyciek stężonego kwasu azotowego na odwietrzeniu cysterny na bocznicy kolejowej w dn. 26.08.2025r.,
- wyciek fenolu z zaworu głębinowego pod cysterną kolejową w dn. 01.10.2025r.
- zapłon i lokalna eksplozja w zasobniku pyłu systemu pyłowego Kotła nr 5 w dn. 23.10.2025r.

Żadne z powyższych zdarzeń nie spełniało kryteriów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.